

Wygazanie należności cywilnoprawnych w jednostkach samorządu terytorialnego

Prowadzący: Hanna Kmieciak

Przykłady należności cywilnoprawnych w jednostkach samorządu terytorialnego

- Użytkowanie wieczyste,
- Najem,
- Dzierżawa,
- Ceny z faktur (towar i usługi),
- Opłata za wodę,
- Należności z umów cywilnoprawnych,
- Inne.

Zapłata zobowiązania

- Jeżeli wierzytelność pieniężna jest wymagalna, wierzyciel nie może odmówić przyjęcia świadczenia od osoby trzeciej, chociażby działała bez wiedzy dłużnika.
- Wierzyciel nie może odmówić przyjęcia świadczenia częściowego, chociażby cała wierzytelność była już wymagalna, chyba że przyjęcie takiego świadczenia narusza jego uzasadniony interes.

Zapłata zobowiązania

- Dłużnik mający względem tego samego wierzyciela kilka długów tego samego rodzaju może przy spełnianiu świadczenia wskazać, który dług chce zaspokoić. Jednakże to, co przypada na poczet danego długu, wierzyciel może przede wszystkim zaliczyć na związane z tym długiem zaległe należności uboczne oraz na zalegające świadczenia główne.
- Jeżeli dłużnik nie wskazał, który z kilku długów chce zaspokoić, a przyjął pokwitowanie, w którym wierzyciel zaliczył otrzymane świadczenie na poczet jednego z tych długów, dłużnik nie może już żądać zaliczenia na poczet innego długu.

Zapłata zobowiązania

- W braku oświadczenia dłużnika lub wierzyciela spełnione świadczenie zalicza się przede wszystkim na poczet długu wymagalnego, a jeżeli jest kilka długów wymagalnych – na poczet najdawniej wymagalnego.

Inne świadczenie, **Datio in solutum**

- Jeżeli dłużnik w celu zwolnienia się z zobowiązania spełnia za zgodą wierzyciela inne świadczenie, zobowiązanie wygasa.

Odsetki od zaległości

- Jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi.

Odsetki ustawowe za opóźnienie

- Jeżeli stopa odsetek za opóźnienie nie była oznaczona, należą się odsetki ustawowe za opóźnienie w wysokości równej sumie stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego i 5,5 punktów procentowych. Jednakże gdy wierzytelność jest oprocentowana według stopy wyższej, wierzyciel może żądać odsetek za opóźnienie według tej wyższej stopy
- Obwieszczenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 stycznia 2016 roku w sprawie określenia wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie (M. P. z 2016 r. poz. 47) - poczynając od dnia 1 stycznia 2016 r. wysokość odsetek ustawowych za opóźnienie wynosi **7%** w stosunku rocznym.

Odsetki za opóźnienie

- Maksymalna wysokość odsetek za opóźnienie nie może w stosunku rocznym przekraczać dwukrotności wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie (odsetki maksymalne za opóźnienie).
- Jeżeli wysokość odsetek za opóźnienie przekracza wysokość odsetek maksymalnych za opóźnienie, należą się odsetki maksymalne za opóźnienie.
- Postanowienia umowne nie mogą wyłączać ani ograniczać przepisów o odsetkach maksymalnych za opóźnienie, także w przypadku dokonania wyboru prawa obcego. W takim przypadku stosuje się przepisy ustawy.

Odsetki od odsetek

- Od zaległych odsetek można żądać odsetek za opóźnienie dopiero od chwili wytoczenia o nie powództwa, chyba że po powstaniu zaległości strony zgodziły się na doliczenie zaległych odsetek do dłużnej sumy.

Rekompensata za koszty odzyskiwania należności

- Ustawa z dnia 8 marca 2013 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych (Dz. U. z 2016 r., poz. 684).
- Wierzycielowi, od dnia nabycia uprawnienia do odsetek ustawowych za opóźnienie w transakcjach handlowych, przysługuje od dłużnika, bez wezwania, równowartość kwoty 40 euro przeliczonej na złote według średniego kursu euro ogłoszonego przez NBP ostatniego dnia roboczego miesiąca poprzedzającego miesiąc, w którym świadczenie pieniężne stało się wymagalne, stanowiącej rekompensatę za koszty odzyskiwania należności.

Rekompensata za koszty odzyskiwania należności

- Oprócz równowartości kwoty 40 euro, wierzycielowi przysługuje również zwrot, w uzasadnionej wysokości, poniesionych kosztów odzyskiwania należności przewyższających tę kwotę.
- Jeżeli strony transakcji handlowej ustaliły w umowie, że świadczenie pieniężne będzie spełniane w częściach, uprawnienie do kwoty równowartości 40 euro oraz zwrotu poniesionych kosztów odzyskiwania należności, przysługuje w stosunku do każdej niezapłaconej części.

Potrącenie

- Gdy dwie osoby są jednocześnie względem siebie dłużnikami i wierzycielami, każda z nich może potrącić swoją wierzytelność z wierzytelności drugiej strony, jeżeli przedmiotem obu wierzytelności są pieniądze, a obie wierzytelności są wymagalne i mogą być dochodzone przed sądem lub przed innym organem państwowym.
- Wskutek potrącenia obie wierzytelności umarzają się nawzajem do wysokości wierzytelności niższej.
- Potrącenia dokonywa się przez oświadczenie złożone drugiej stronie. Oświadczenie ma moc wsteczną od chwili, kiedy potrącenie stało się możliwe.

Udzielanie ulg w spłacie należności cywilnoprawnych stanowiących dochód jednostki samorządu terytorialnego

- W przypadkach uzasadnionych ważnym interesem dłużnika lub interesem publicznym należności pieniężne mające charakter cywilnoprawny, przypadające jednostce samorządu terytorialnego lub jej jednostkom organizacyjnym (jednostki budżetowe, samorządowe zakłady budżetowe i państwowe i samorządowe instytucje kultury), mogą być umarżane, terminy ich spłaty mogą zostać odroczone lub płatność tych należności może zostać rozłożona na raty, na zasadach określonych przez organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego.

Udzielanie ulg w spłacie należności cywilnoprawnych stanowiących dochód jednostki samorządu terytorialnego

- Organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego określi szczegółowe zasady, sposób i tryb umarzania albo odraczania lub rozkładania na raty należności cywilnoprawnych stanowiących dochód gminy, warunki dopuszczalności pomocy publicznej w przypadkach, w których ulga stanowić będzie pomoc publiczną, oraz wskaże organ lub osobę uprawnione do udzielania tych ulg.

Udzielanie ulg w spłacie należności cywilnoprawnych stanowiących dochód jednostki samorządu terytorialnego

- Organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego może, w drodze uchwały, postanowić o stosowaniu z urzędu umarzania albo odraczania lub rozkładania na raty należności cywilnoprawnych stanowiących dochód gminy, w przypadku wystąpienia następujących okoliczności:
  - 1) osoba fizyczna – zmarła, nie pozostawiając żadnego majątku albo pozostawiła majątek niepodlegający egzekucji na podstawie odrębnych przepisów, albo pozostawiła przedmioty codziennego użytku domowego, których łączna wartość nie przekracza kwoty 6.000,00 zł;

Udzielanie ulg w spłacie należności cywilnoprawnych stanowiących dochód jednostki samorządu terytorialnego

- 2) osoba prawna – została wykreślona z właściwego rejestru osób prawnych przy jednoczesnym braku majątku, z którego można by egzekwować należność, a odpowiedzialność z tytułu należności nie przechodzi z mocy prawa na osoby trzecie;
- 3) zachodzi uzasadnione przypuszczenie, że w postępowaniu egzekucyjnym nie uzyska się kwoty wyższej od kosztów dochodzenia i egzekucji tej należności lub postępowanie egzekucyjne okazało się nieskuteczne;
- 4) jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej uległa likwidacji;
- 5) zachodzi interes publiczny.

Udzielanie ulg w spłacie należności cywilnoprawnych stanowiących dochód jednostki samorządu terytorialnego

- Organ stanowiący jest **może**, w drodze uchwały, postanowić o **niedochodzeniu** należności o charakterze cywilnoprawnym przypadających jednostce samorządu terytorialnego lub jej jednostkom organizacyjnym (jednostki budżetowe, samorządowe zakłady budżetowe i państwowe i samorządowe instytucje kultury), których **kwota wraz z odsetkami nie przekracza 100 zł.**

Udzielanie ulg w spłacie należności cywilnoprawnych stanowiących dochód jednostki samorządu terytorialnego

- Niedochodzenia należności do kwoty 100 zł nie stosuje się do należności powstałych w związku z realizacją:
  - 1) zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami;
  - 2) programów, projektów i zadań finansowanych z udziałem środków pochodzących z budżetów UE, niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi.

Udzielanie ulg w spłacie należności cywilnoprawnych powstałych w związku z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych

- Należności pieniężne mające charakter cywilnoprawny, przypadające organom administracji rządowej, państwowym jednostkom budżetowym i państwowym funduszom celowym, mogą być z URZĘDU umarzane w całości albo w części lub ich spłata może być odraczana lub rozkładana na raty, jeżeli:
  - 1) osoba fizyczna – zmarła, nie pozostawiając żadnego majątku albo pozostawiła majątek niepodlegający egzekucji na podstawie odrębnych przepisów, albo pozostawiła przedmioty codziennego użytku domowego, których łączna wartość nie przekracza kwoty 6.000,00 zł;

Udzielanie ulg w spłacie należności cywilnoprawnych powstałych w związku z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych

2) osoba prawna – została wykreślona z właściwego rejestru osób prawnych przy jednoczesnym braku majątku, z którego można by egzekwować należność, a odpowiedzialność z tytułu należności nie przechodzi z mocy prawa na osoby trzecie;

3) zachodzi uzasadnione przypuszczenie, że w postępowaniu egzekucyjnym nie uzyska się kwoty wyższej od kosztów dochodzenia i egzekucji tej należności lub postępowanie egzekucyjne okazało się nieskuteczne; Umorzenie należności może nastąpić w formie jednostronnego oświadczenia woli, wówczas gdy uzyskanie oświadczenia woli dłużnika jest niemożliwe albo znacznie utrudnione.

Udzielanie ulg w spłacie należności cywilnoprawnych powstałych w związku z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych

4) jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej uległa likwidacji;

5) zachodzi ważny interes publiczny.

- W przypadku gdy oprócz dłużnika głównego są zobowiązane inne osoby, należności mogą zostać umorzone tylko wtedy, gdy warunki umarzania są spełnione wobec wszystkich zobowiązanych.

Udzielanie ulg w spłacie należności cywilnoprawnych powstałych w związku z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych

- Na WNIOSEK dłużnika:
  - 1) należności mogą być umarzone w całości – w przypadkach uzasadnionych ważnym interesem dłużnika lub interesem publicznym;
  - 2) należności mogą być umarzone w części, terminy spłaty całości albo części należności mogą zostać odroczone lub płatność w całości albo w części należności może zostać rozłożona na raty – w przypadkach uzasadnionych względami społecznymi lub gospodarczymi, w szczególności możliwościami płatniczymi dłużnika.

Do umarzania, odraczania terminów lub rozkładania na raty spłat należności cywilnoprawnych Skarbu Państwa, są uprawnieni:

- Minister Finansów - w odniesieniu do należności Skarbu Państwa wynikających ze stosunków prawnych, w zakresie których jest on właściwy;
- wojewoda - w odniesieniu do należności Skarbu Państwa wynikających z realizowanych przez wojewodę zadań z zakresu wykonywania uprawnień przysługujących Skarbowi Państwa;
- kierownik państwowej jednostki budżetowej - w odniesieniu do pozostałych należności przypadających tej jednostce budżetowej, jeżeli wartość należności głównej nie przekracza kwoty 40.000 zł;

Do umarzania, odraczania terminów lub rozkładania na raty spłat należności cywilnoprawnych Skarbu Państwa, są uprawnieni:

- dysponent państwowego funduszu celowego - w odniesieniu do należności tego funduszu;
- dysponent części budżetowej - w pozostałych przypadkach.
- **Umorzenie należności oraz odroczenie terminu spłaty całości lub części należności albo rozłożenie płatności całości lub części należności na raty następuje, w formie pisemnej, na podstawie przepisów prawa cywilnego.**

Udzielanie ulg w spłacie należności cywilnoprawnych powstałych w związku z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych

- Do umarzania, odraczania terminów lub rozkładania na raty spłat należności cywilnoprawnych powstałych w związku z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych jest uprawniony jest **zarząd jednostki samorządu terytorialnego.**

Przedawnienie należności

- Po upływie terminu przedawnienia ten, przeciwko komu przysługuje roszczenie, może uchylić się od jego zaspokojenia, chyba że zrzeka się korzystania z zarzutu przedawnienia.
- Jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, termin przedawnienia wynosi lat 10, a dla roszczeń o świadczenia okresowe oraz roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej – 3 lata.
- Bieg przedawnienia rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne.

Przedawnienie zostaje przerwane:

- Przez każdą czynność przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania sprawy lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju, albo przed sądem polubownym;
- Przez uznanie roszczenia przez osobę, przeciwko której roszczenie przysługuje;
- Przez wszczęcie mediacji;

Przerwa w biegu przedawnienia

- Po każdym przerwaniu przedawnienia biegnie ono na nowo.
- W razie przerwania przedawnienia przez czynność w postępowaniu przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym albo przez wszczęcie mediacji, przedawnienie nie biegnie na nowo, dopóki postępowanie to nie zostanie zakończone.

Przedawnienie

- Roszczenie stwierdzone prawomocnym orzeczeniem sądu lub innego organu powołanego do rozpoznawania spraw danego rodzaju albo orzeczeniem sądu polubownego, jak również roszczenie stwierdzone ugodą zawartą przed sądem albo przed sądem polubownym albo ugodą zawartą przed mediatorem i zatwierdzoną przez sąd, przedawnia się z upływem lat 10, chociażby termin przedawnienia roszczeń tego rodzaju był krótszy

Przymusowe dochodzenie zaległości cywilnoprawnej przez jst

- Wezwanie do zapłaty;
- Elementy wezwania;
- Koszty wezwania;
- Dochodzenie zaległości przez komornika sądowego;

Przymusowe dochodzenie roszczenia

- Postępowanie nakazowe.
- Postępowanie upominawcze.
- Postępowanie uproszczone.

Zabezpieczenie roszczeń pieniężnych

- Zajęcie ruchomości, wynagrodzenia za pracę, wierzytelności z rachunku bankowego albo innej wierzytelności lub innego prawa majątkowego.
- Obciążenie nieruchomości obowiązanego hipoteką przymusową.
- Ustanowienie zakazu zbywania lub obciążania nieruchomości, która nie ma urządzonej księgi wieczystej lub której księga wieczysta zaginęła lub uległa zniszczeniu.

Zabezpieczenie roszczeń pieniężnych

- Obciążenie statku albo statku w budowie hipoteką morską.
- Ustanowienie zakazu zbywania spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu.
- Ustanowienie zarządu przymusowego nad przedsiębiorstwem lub gospodarstwem rolnym obowiązanego albo zakładem wchodzącym w skład przedsiębiorstwa lub jego częścią albo częścią gospodarstwa rolnego obowiązanego.

Postępowanie egzekucyjne

- Sprawy egzekucyjne należą do właściwości sądów rejonowych i działających przy tych sądach komorników.
- Podstawą egzekucji jest tytuł wykonawczy, którym jest tytuł egzekucyjny zaopatrzony w klauzulę wykonalności.

Postępowanie egzekucyjne

- We wniosku lub żądaniu przeprowadzenia egzekucji należy wskazać świadczenie, które ma być spełnione oraz sposób egzekucji.
- Do wniosku lub żądania należy dołączyć tytuł wykonawczy.

Środki egzekucyjne

- Egzekucja z ruchomości,
- Egzekucja z wynagrodzenia za pracę,
- Egzekucja z rachunków bankowych,
- Egzekucja z innych wierzytelności,
- Egzekucja z innych praw majątkowych,
- Egzekucja z nieruchomości.

Egzekucja z nieruchomości

- Należy do komornika działającego przy sądzie, w którego okręgu nieruchomość jest położona.
- Zajęcie.
- Opis i oszacowanie.
- Licytacja.
- Przybicie. Przysądzenie własności.
- Podział sumy uzyskanej z egzekucji.

Umorzenie postępowania egzekucyjnego

- Postępowanie umarza się w całości lub w części z urzędu jeżeli jest oczywiste, że z egzekucji nie uzyska się sumy wyższej od kosztów egzekucyjnych.
- Organ egzekucyjny umorzy postępowanie w całości lub w części na wniosek wierzyciela.
- Umorzenie postępowania egzekucyjnego nie pozbawia wierzyciela możliwości wszczęcia ponownej egzekucji.
- Przed zawieszeniem lub umorzeniem postępowania należy wysłuchać wierzyciela i dłużnika.

Wyjawienie majątku

- Żądanie wierzyciela do wyjawienia majątku przez dłużnika może nastąpić:
  - 1) w trakcie prowadzonej egzekucji,
  - 2) przed wszczęciem egzekucji, jeżeli udowodni, że nie uzyska zaspokojenia w pełni swej należności ze znanego mu majątku.

Wyjawienie majątku

- Wniosek o nakazanie dłużnikowi wyjawienia majątku składa się w sądzie właściwości ogólnej dłużnika.
- Do wniosku należy dołączyć odpis protokołu zajęcia lub inne dokumenty uzasadniające obowiązek wyjawienia majątku, a jeżeli wniosek złożono przed wszczęciem egzekucji, także tytuł wykonawczy.

Wyjawienie majątku

- Sąd rozpoznaje wniosek po wezwaniu i wysłuchaniu stron.
- Wykaz i przyrzeczenie sąd odbierze niezwłocznie.
- Wierzyciel może zadawać pytania dłużnikowi, zmierzające do wykrycia przedmiotów do których mogłaby być skierowana egzekucja.
- Na postanowienie sądu w przedmiocie wyjawienia majątku przysługuje zażalenie.

DZIĘKUJEMY ZA UDZIAŁ W SZKOLENIU

Prowadzący: Hanna Kmieciak

www.kancelariajst.edu.pl